

SK

SK

SK

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 15.12.2008
KOM(2008) 850 v konečnom znení

**SPRÁVA KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU A EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU**

VÝROČNÁ SPRÁVA IPA ZA ROK 2007

{SEC(2008) 3026}

Úvod

Od 1. januára 2007 sa financovanie predvstupovej pomoci EÚ poskytuje prostredníctvom jediného, zjednoteného nástroja, nástroja predvstupovej pomoci (IPA) určeného na poskytovanie cielenej podpory kandidátskym a potenciálnym kandidátskym krajinám. Nástroj IPA (nariadenie Rady č. 1085/2006 zo 17. júla 2006) nahrádza predchádzajúce predvstupové nástroje Phare, ISPA, SAPARD, predvstupový nástroj pre Turecko, ako aj finančný nástroj pre západný Balkán, CARDS. Referenčná suma pomoci v rámci IPA na obdobie 2007 – 2013 predstavuje 11 468 miliónov EUR.

Cieľom nástroja IPA je poskytovať cieleňú pomoc kandidátskym alebo potenciálnym kandidátskym krajinám na členstvo v EÚ. V záujme čo najefektívnejšieho plnenia cieľov jednotlivých krajín sa nástroj IPA skladá z piatich rôznych zložiek:

I. Prechodná pomoc a budovanie inštitúcií sa zameriava na financovanie opatrení na budovanie inštitúcií a s tým súvisiacich investícií.

II. Cezhraničná spolupráca slúži na podporu cezhraničnej spolupráce na hraniciach medzi kandidátskymi/potenciálnymi kandidátskymi krajinami a medzi týmito krajinami a krajinami EÚ. Podľa potreby môže financovať aj účasť prijímajúcich krajín na nadnárodných programoch spolupráce v rámci štrukturálnych fondov a na programoch pre morské dno v rámci Nástroja európskeho susedstva a partnerstva (ENPI).

III. Regionálny rozvoj slúži na financovanie investícií a s tým súvisiacej technickej pomoci v oblastiach, ako napríklad doprava, životné prostredie a regionálna konkurencieschopnosť.

IV. Zložka pre rozvoj ľudských zdrojov je určená na posilnenie ľudského kapitálu a pomoc v boji proti vylúčeniu.

V. zložka pre rozvoj vidieka je podobná programom rozvoja vidieka po pristúpení tým, že sa v rámci nej financujú opatrenia podobné opatreniam rozvoja vidieka, ktoré sú svojou podstatou týmto programom podobné, sú však menšieho rozsahu.

Zložky I a II sú otvorené všetkým prijímajúcim krajinám. Zložky III, IV a V sú otvorené iba pre kandidátske krajiny a sú určené na odzrkadlenie štrukturálnych a kohéznych fondov a Fondu na rozvoj vidieka pri príprave na hospodárenie s týmito fondmi po vstupe prostredníctvom učenia sa na základe skúseností. Vyžaduje si to, aby daná krajina disponovala administratívnymi kapacitami a štruktúrami, aby dokázala prevziať zodpovednosť za riadenie tejto pomoci. V prípade potenciálnych kandidátskych krajín sa opatrenia, ktoré sú podobné opatreniam regionálneho rozvoja, rozvoja ľudských zdrojov a rozvoja vidieka, budú realizovať prostredníctvom zložky Prechodná pomoc a budovanie inštitúcií.

Táto správa sa zaoberá implementáciou IPA v priebehu roku 2007. Podrobné informácie o implementácii a monitorovaní programov IPA na mieste a na základe hodnotenia výsledkov týchto programov sú v tejto správe do istej miery obmedzené, pretože rok 2007 bol prvým rokom prípravy programov v rámci IPA. Väčšina programov bola prijatá ku koncu roka a skutočné vykonávanie sa začne od roku 2008.

1. PREHLAD ROKU

1.1. Hlavné vývojové etapy procesu rozširovania

V roku 2007 sa dosiahol pokrok na základe obnoveného konsenzu o rozšírení definovaného na zasadnutí Európskej rady v decembri 2006. Rok 2007 sa začal prístupom Bulharska a Rumunska. V tomto roku sa takisto zaznamenal dôležitý vývoj v Turecku a na západnom Balkáne: pokrok v prístupových rokovaniach a procese stabilizácie a pridruženia, diskusie o štatúte Kosova a zavedenie nového finančného nástroja IPA.

Komisia predložila 6. novembra svoj výročný strategický dokument spolu so správami o pokroku jednotlivých krajín a návrhy na prístupové/Európske partnerstvá pre kandidátske/potenciálne kandidátske krajiny¹ a Kosovo v rámci bezpečnostnej rady OSN 1244/99². V strategickom dokumente Komisie sa potvrdili princípy a ciele stratégie rozšírenia a poukázalo sa na niektoré dôležité výzvy v príslušných krajinách. Uvádzalo sa v ňom, že vyššiu prioritu už v počiatočnom štádiu budú mať základné otázky týkajúce sa správy vrátane budovania inštitúcií, reformy súdnictva a správy a predchádzania organizovanému zločinu a korupcii. Tento prístup je v súlade s odporúčaniami, ktoré vyplynuli z interného hodnotenia reformy verejnej správy v prístupujúcich krajinách, ktoré uskutočnilo generálne riaditeľstvo.

Nadalej sa zaznamenávali pokroky v prístupových rokovaniach s Chorvátskom a Tureckom. V prípade Chorvátska sa do decembra 2007 otvorilo 16 kapitol, z ktorých dve sa predbežne uzatvorili. V prípade Turecka sa otvorilo šesť kapitol, z ktorých sa uzatvorila jedna. V súlade so závermi zo zasadnutia Rady v decembri 2006 sa neotvorí osem rokovacích kapitol, pokiaľ Turecko neimplementuje dodatkový protokol k dohode o pridružení. GR pre rozšírenie monitorovalo implementáciu dohody o pridružení s Tureckom a dohody o stabilizácii a pridružení s Chorvátskom a Bývalou juhoslovanskou republikou Macedónsko. Pri riešení stanovených priorít ani jedna z týchto troch krajín dostatočne nepokročila.

Na druhej strane sa však v roku 2007 zaznamenal významný pokrok v kandidátskych krajinách, pokiaľ ide o budovanie štruktúr a systémov riadenia na implementáciu pomoci IPA v rámci zložiek III a IV, prekursorov štrukturálnych fondov. Tieto štruktúry budú zohrávať rozhodujúcu úlohu pri príprave a implementácii kohéznej politiky Spoločenstva a jej nástrojov po prístupení prostredníctvom učenia sa na základe skúseností.

V roku 2007 sa zaznamenal posun smerom k uzatvoreniu dohôd o stabilizácii a pridružení (DSP) s krajinami západného Balkánu. Albánsko pokračovalo v implementácii dočasnej dohody. V októbri 2007 bola podpísaná DSP s Čiernou Horou. Rokovania o DSP so Srbskom sa znovu začali v júni 2007 a viedli k podpísaniu DSP v novembri. DSP s Bosnou a Hercegovinou sa podpísala v decembri. Podpísanie týchto DSP podliehalo splneniu príslušných podmienok.

Pokiaľ ide o západný Balkán, Komisia aj naďalej podporovala proces stabilizácie a pridruženia a koordinovala implementáciu Solúnskej agendy. Koncom roka 2007 sa uzatvorili dohody o zjednodušení vízového režimu a readmisii s Albánskom, Bosnou a Hercegovinou, Bývalou juhoslovanskou republikou Macedónsko, Čiernou Horou

---

¹ Kandidátske krajiny: Chorvátsko, Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko, Turecko.

² Potenciálne kandidátske krajiny: Albánsko, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Srbsko.
Rezolúcia Bezpečnostnej rady OSN č.1244 z 10. júna 1999.

a Srbskom. V strategickom dokumente sa oznámilo začatie dialógu o podmienkach bezvízového cestovania a poskytovaní ďalších vysokoškolských štipendií pre študentov z tohto regiónu.

Diskusie o štatúte Kosova pod záštitou osobitného vyslanca generálneho tajomníka OSN Marttiho Ahtisaariho sa v roku 2007 ukončili, nevyústili však do konečnej dohody o štatúte. Následné priame diskusie o štatúte Kosova medzi dvomi stranami, ktoré sprostredkovala trojka EÚ–USA–Rusko, sa neskončili dohodou. Komisia aj naďalej poskytovala poradenstvo a podporu v rámci tohto procesu týkajúceho sa štatútu.

Na májovom samite Procesu spolupráce v juhovýchodnej Európe (SEECP) v Záhrebe sa prijalo rozhodnutie o prechode k regionálnej zodpovednosti za proces regionálnej spolupráce. Pakt stability z veľkej časti splnil svoje poslanie a momentálne sa nahrádza novou Radou pre regionálnu spoluprácu (RCC) prepojenou s procesom SEECP. Bol vymenovaný generálny tajomník Rady pre regionálnu spoluprácu a jej sekretariát bude sídliť v Sarajeve. Stredoeurópska dohoda o voľnom obchode (CEFTA) nadobudla účinnosť v júli.

V roku 2007 došlo k úspešnému zavedeniu nového finančného nástroja predvstupovej pomoci IPA. Závazky v oblasti finančnej pomoci kandidátskym krajinám predstavovali v roku 2007 pre Turecko 497,2 milióna EUR, 141,2 milióna EUR pre Chorvátsko a 58,5 milióna EUR pre Bývalú juhoslovanskú republiku Macedónsko. Pokiaľ ide o potenciálne kandidátske krajiny, objem pridelených finančných prostriedkov z nástroja IPA predstavoval 61,0 milióna EUR pre Albánsko, 62,1 milióna EUR pre Bosnu a Hercegovinu, 68,9 milióna EUR pre Kosovo, 31,4 milióna EUR pre Čiernu Horu a 189,7 milióna EUR pre Srbsko. Ďalšia suma vo výške 109,0 milióna EUR bola vyčlenená na regionálnu spoluprácu a horizontálne viacnárrodné programy, ktoré využívajú kandidátske i potenciálne kandidátske krajiny.

Oboznamovanie verejnosti s procesom rozširovania bolo aj naďalej prioritou. Aktivity, ktoré uskutočnili 1. mája pri príležitosti tretieho výročia rozšírenia EÚ-10, zahŕňali: osobitnú sekciu na internetovej stránke EUROPA vyhradenú na prípadové štúdie, sekciu s faktami a číselnými údajmi a obrazovou galériou, audiovizuálny materiál o službe „Europe by Satellite”, návštevy novinárov troch nových členských štátov, rad seminárov organizovaných spolu s obchodnými komorami v siedmich členských štátoch.

Komisia začala pracovať na novom nástroji pre občiansku spoločnosť, ktorý sa bude zameriavať na tri oblasti intervencie: i) podpora miestnym občianskym iniciatívam a budovanie kapacít, ii) program dialógu medzi ľuďmi, v rámci ktorého sa všetky zainteresované strany oboznámia s politikami, inštitúciami a orgánmi EÚ a iii) podpora akcií v oblasti (medzinárodného) partnerstva.

1.2. Hlavné závery Rady z roku 2007

Rada pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy v decembri 2007 privítala stratégiu rozšírenia s týmito závermi týkajúcimi sa stratégie rozšírenia z roku 2007:

„V súlade so stratégiou rozširovania, ktorú schválilo zasadnutie Európskej rady v decembri 2006, a závermi Rady z 11. decembra 2006 Rada víta oznámenie Komisie o stratégii rozširovania a hlavných výzvach na roky 2007 a 2008 zo 6. novembra a náležite berie na vedomie analýzu a odporúčania, ktoré sa v ňom nachádzajú. Základ stratégie rozširovania EÚ naďalej tvorí obnovený konsenzus o rozširovaní, ktorý vychádza z konsolidácie záväzkov, spravodlivej a dôslednej podmienenosti a lepšej komunikácie spolu s kapacitou integrovať

nových členov. Zlepšenie kvality procesu rozširovania zabezpečí, že rozširovanie bude naďalej podporovať mier, demokraciu a stabilitu na celom kontinente a bude predstavovať konkrétny prínos v podobe rastu obchodu, investícií a hospodárskeho rastu.

Budúci rok bude rozhodujúci pre ďalšiu konsolidáciu a vykonávanie stratégie rozširovania EÚ a podporu transformačného procesu na západnom Balkáne. Rada pripomína rôzne návrhy týkajúce sa tejto otázky a aj to, že budúcnosť západného Balkánu je v Európskej únii. Na tomto základe je konzistentné vykonávanie obnoveného konsenzu dôležitejšie ako kedykoľvek predtým.

Rada opakovane potvrdzuje, že tempo rokovaní s krajinami, s ktorými sa rokuje o pristúpení, závisí predovšetkým od pokroku v plnení úvodných a záverečných referenčných hodnôt, ako aj požiadaviek rokovacieho rámca vrátane vykonávania prístupových partnerstiev, ktoré sú v súčasnosti predmetom revízie, pričom sa každá krajina posudzuje podľa vlastných zásluh. Rada pripomína, že kapitoly, pre ktoré sa ukončili technické prípravy, sa otvoria v súlade so stanovenými postupmi podľa rokovacích rámcov. V tejto súvislosti Rada víta medzivládne konferencie s Tureckom a Chorvátskom, ktoré sa uskutočnia neskôr tento mesiac. Dôležité je tiež, aby politika rozširovania uplatňovala spravodlivú a dôslednú podmienenosť vo všetkých etapách rokovaní. V tejto súvislosti Rada víta zámer Komisie pokračovať vo zvyšovaní kvality procesu rozširovania tým, že sa bude zaoberať kľúčovými prioritami v oblastiach reformy verejnej správy a súdnictva, boja proti korupcii v počiatočných etapách, a to plným vyžívaním referenčných hodnôt a štúdií vplyvov a zvýšením transparentnosti procesu. Uvedené bude dôležité na zabezpečenie širokej a trvalej podpory procesu rozširovania zo strany verejnosti."

Na ďalšom zasadnutí Európskej rady v decembri 2007 sa ďalej potvrdili tieto už uvedené závery:

„Európska rada berie na vedomie oznámenie Komisie o stratégii rozšírenia a schvaľuje závery Rady pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy z 10. decembra.“

2. PROGRAMOVANIE A IMPLEMENTÁCIA NÁSTROJA IPA: VŠEOBECNÝ PREHĽAD

2.1. Strategické plánovanie a programovanie

Každú jeseň Komisia predkladá Rade a Parlamentu ročný balík pre rozšírenie (strategický dokument, správy o pokroku, dohody o pristúpení alebo európskych partnerstvách a dohody o stabilizácii a pridružení) a stanovuje celkový strategický rámec predvstupového procesu, v rámci ktorého musí nástroj IPA fungovať. Viacročný orientačný finančný rámec je tiež súčasťou tohto balíka a prekladá priority stanovené v politickom rámci do finančných podmienok pre krajiny a zložky.

Na úrovni strategického plánovania Európska komisia zostavuje dokumenty o viacročnom orientačnom plánovaní pre každú prijímajúcu krajinu (s ďalším dokumentom o viacročnom orientačnom plánovaní vzťahujúcim sa na regionálne a viacnárrodné programy) v úzkej konzultácii s príslušnými krajinami týkajúcej sa všetkých zložiek nástroja IPA aplikovateľných na danú krajinu. Zostavujú sa na trojročné pohyblivé obdobie a každý rok sa hodnotia.

Napokon, na úrovni prípravy programov vnútroštátne orgány pripravujú konkrétne programy podľa krajiny a podľa zložky (pre zložku cezhraničnej spolupráce: spoločné programy medzi

dvomi alebo viacerými prijímajúcimi krajinami a medzi nimi a susednými členskými štátmi) alebo v prípade zložky regionálny rozvoj podľa témy. Regionálne a horizontálne programy navrhuje Komisia.

2.1.1. Viacročný orientačný finančný rámec:

Viacročný orientačný finančný rámec je súčasťou ročného balíka pre rozšírenie a je určený na poskytovanie informácií o orientačnom rozdelení celkového objemu finančných prostriedkov nástroja IPA, ktorý navrhla Komisia podľa jednotlivých krajín a zložiek pre pohyblivé trojročné obdobie. V podstate je spojitom medzi politickým rámcom v rámci balíka pre rozšírenie a rozpočtovým procesom. Viacročný finančný rámec sa v súlade s článkom 5 nariadenia (ES) č. 1085/2006 o IPA pripravuje každý rok a predkladá Rade a Európskemu parlamentu.

Viacročný orientačný finančný rámec je postavený na pohyblivom trojročnom programovom cykle. Za normálnych okolností sa viacročný finančný rámec na roky N, N+1 a N+2 predkladá v poslednom kvartáli roka N-2 ako súčasť súboru opatrení spojených s rozširovaním a predstavuje návrh, ako preniesť politické priority vytýčené v súbore do finančnej perspektívy, berúc pritom do úvahy celkový finančný rámec. Kvôli omeškaniam pri dohode o novom finančnom rámci na obdobie rokov 2007 – 2013 a tiež pri prijatí nariadenia o IPA, nebolo možné predložiť viacročný orientačný finančný rámec na obdobie rokov 2007 – 2009 v tomto časovom rámci. Viacročný orientačný finančný rámec na roky 2008 – 2010, ktorý bol prijatý v novembri 2007, bol preto prvým viacročným orientačným finančným rámcom v rámci IPA a zároveň sa ním aktualizovali údaje z roku 2007, ktoré sa poskytli Rade a Parlamentu v predbežnom návrhu rozpočtu Komisie na rok 2007.

V tejto tabuľke sa uvádzajú rozpočtové prostriedky nástroja IPA v miliónoch EUR v roku 2007 podľa jednotlivých krajín a zložiek, ako aj pre regionálne a viacnárrodné programy podľa aktualizácie viacročného orientačného finančného rámca na roky 2008 – 2010 (KOM(2007)689 prijaté 6. novembra 2007).

Zložka IPA	Albánsko	Bosna a Hercegovina	Chorvátsko	Bývalá juhosl. republ. Macedónsko	Kosovo	Čierna Hora	Srbsko	Turecko	Regionálne a horizontálne programy
Zložka I	54,3	58,1	49,6	41,6	68,3	27,5	181,5	256,7	109,0
Zložka II	6,7	4,0	9,7	4,2		3,9	8,2	2,1	
Zložka III			45,1	7,4				167,5	
Zložka IV			11,4	3,2				50,2	
Zložka V			25,5	2,1				20,7	
SPOLU	61,0	62,1	141,2	58,5	68,3	31,4	189,7	497,2	109,0

2.1.2. Dokumenty o viacročnom orientačnom plánovaní

Dokumenty o viacročnom orientačnom plánovaní sa pre jednotlivé krajiny a programy pre viacerých prijímateľov pripravujú na základe rozpočtových prostriedkov v rámci viacročného orientačného finančného rámca a na základe priorit identifikovaných v rámci politického rámca. Dokument o viacročnom orientačnom plánovaní predstavuje pohľad Komisie na hlavné oblasti intervencií a hlavné priority, ktoré by prijímajúca krajina mala v programových dokumentoch podrobne rozpracovať.

Príprava prvých dokumentov o viacročnom orientačnom plánovaní podľa jednotlivých krajín, ako aj dokumentov o viacročnom orientačnom plánovaní pre viacerých príjemcov na obdobie 2007 – 2009 sa uskutočnila v priebehu roka 2006 a začiatkom roka 2007 v rámci zodpovednosti prevádzkových oddelení Generálneho riaditeľstva pre rozšírenie v spolupráci s generálnymi riaditeľstvami, ktoré sú zodpovedné za jednotlivé zložky. Navrhované dokumenty o viacročnom orientačnom plánovaní sa prekonzultovali s vnútroštátnymi orgánmi, ktoré boli veľmi úzko zapojené do jeho prípravy v záujme zabezpečenia zodpovednosti za tento proces. Pokiaľ ide o dokumenty o viacročnom orientačnom plánovaní pre kandidátske krajiny, za vypracovanie návrhov častí súvisiacich so zložkami III, IV a V boli v tomto poradí zodpovedné GR pre regionálnu politiku, pre zamestnanosť, sociálne záležitosti a rovnaké príležitosti a pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka. Okrem toho sa pri príprave dokumentov o viacročnom orientačnom plánovaní konzultovalo s členskými štátmi, medzinárodnými finančnými inštitúciami a ďalšími relevantnými zainteresovanými stranami (občianska spoločnosť).

Všetky dokumenty o viacročnom orientačnom plánovaní na roky 2007 – 2009 boli v prvej polovici roka 2007 predložené na schválenie riadiacemu výboru nástroja IPA.

2.1.3. Strategické koherenčné rámce a viacročné programovanie (zložky III a IV)

Pri zložkách III a IV sa uplatňuje podobný prístup ako pri štrukturálnych fondoch. Strategické plánovanie sa uskutočňuje v sedemročnom rámci (2007 – 2013) vo forme strategických koherenčných rámcov (rovnocenné s národnými strategickými referenčnými rámcami pre štrukturálne fondy), ktoré pripravujú kandidátske krajiny. V týchto dokumentoch sa stanovuje stratégia na sedem rokov a predstavujú referenčný dokument pre prípravu programov zložiek III a IV nástroja IPA. Strategické referenčné rámce sa prerokujú s Komisiou, zostávajú však vnútroštátnymi dokumentmi. Strategické koherenčné rámce pre zložky III a IV pripravila každá kandidátska krajina a odsúhlasila ich Komisia v priebehu prvého polroka 2007. Príprava programov v rámci zložiek III a IV sa potom realizovala na základe viacročných programov, ktoré sa pôvodne pripravovali na tri roky, môžu sa však rozšíriť, aby pokryli ďalšie roky.

Porada so zainteresovanými stranami, partnerstvo a koordinácia sú spoločnými princípmi, ktorými sa riadi príprava a schvaľovanie strategických koherenčných rámcov a viacročných operačných programov v rámci zložiek III a IV. Osvedčené postupy v týchto a iných oblastiach budú mať zásadný význam pre prípravu a rokovanie o podobných strategických dokumentoch a viacročných programoch pre štrukturálne fondy po pristúpení.

2.1.4. Programy IPA

Ročné alebo viacročné programy sa pripravujú v súlade s príslušnými dokumentmi o viacročnom orientačnom plánovaní. Zložka I sa implementuje prostredníctvom ročných

programov, zatiaľ čo ostatné zložky sa implementujú prostredníctvom viacročných programov. Programy prijíma Komisia po porade s prijímajúcimi krajinami a ostatnými zainteresovanými stranami a po pozitívnom stanovisku príslušných výborov členských štátov: riadiaci výbor IPA pre zložky I a II, výbor COCOF pre zložky III a IV, výbor ESF pre zložku IV a výbor pre rozvoj vidieka pre zložku V.

2.1.4.1. Zložka I

Komisia pripraví program pomoci v rámci zložky I formou ročných národných programov alebo regionálnych, či horizontálnych programov, ktoré bude riadiť podľa potreby buď Komisia, prijímajúca krajina, alebo sa budú riadiť spoločne s ostatnými darcami. Národné programy pozostávajú z návrhov financovania, ktoré pripraví Komisia na základe popisov projektov predložených prijímajúcou krajinou, alebo v prípade regionálnych a horizontálnych programov ich pripraví Komisia.

Vykonávanie projektov v oblastiach jadrovej bezpečnosti a ochrany pred žiarením, vzdelávania a cieľ sa financovali z národných prostriedkov schválených vo viacročnom orientačnom finančnom rámci, realizovali sa však centrálné na horizontálnom základe. Financovanie týchto projektov preto nie je zahrnuté v národných programoch v rámci zložky I. V tabuľke sú uvedené príspevky na takéto projekty podľa krajiny. Podrobnejšie údaje sa nachádzajú v technickej prílohe v oddiele vyhradenom pre krajiny.

	Albánsko	Bosna a Hercegovina	Chorvátsko	Bývalá juhosl. republ. Macedónsko	Kosovo	Čierna Hora	Srbsko	Turecko	Regionálne
<i>Národný program</i>	49,3	49,7	45,4	34,9	62,0	23,9	164,8	256,2	
<i>Pridelené prostriedky na jadrovú bezpečnosť, clá a vzdelávanie implementované horizontálne</i>	5,0	8,4	4,2	6,7	6,3	3,6	16,7	0,5	
<i>Spoľu Zložka I - prechodná pomoc a budovanie inštitúcií</i>	54,3	58,1	49,6	41,6	68,3	27,5	181,5	256,7	109,0

Národný program v rámci nástroja IPA na rok 2007 pre **Albánsko** Komisia prijala 20. septembra 2007. Program podporuje Albánsko pri plnení politických kritérií prostredníctvom podpory policajnej misie PAMECA III a pomoci na podporu akreditácie decentralizovaného hospodárenia s finančnými prostriedkami EÚ. V ekonomickej oblasti program podporuje sektor malých a stredných podnikov prostredníctvom spoločného programu s Európskou bankou pre obnovu a rozvoj (EBOR). Nástroj IPA 2007 krajine pomáha aj pri zosúladzovaní s *acquis* pomocou projektov v oblasti zosúladzovania štatistik, vodného hospodárstva a podpory albánskeho generálneho daňového riaditeľstva.

Národný program v rámci nástroja IPA na rok 2007 pre **Bosnu a Hercegovinu** Komisia prijala 20. decembra 2007. Program pomáha Bosne a Hercegovine pri plnení politických požiadaviek týkajúcich sa kodanských kritérií podporovaním sociálneho začlenenia a návratu

na trh práce, právneho štátu, reformy verejnej správy a ústavnej reformy. V rámci hospodárskych kritérií bude program poskytovať pomoc pre rozvoj pracovných síl a hospodársky rozvoj, ako aj zdravie a vzdelávanie. Nástroj IPA pomáha krajine pri zosúladovaní s *acquis* podporovaním zriaďovania regulačných systémov vo finančnom sektore, oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí, kvalitnejšej infraštruktúry, energetiky a telekomunikácií, ako aj štatistických a informačných systémov. Nástroj IPA ďalej pomáha krajine podporovaním rozvoja poľnohospodárstva a vidieka, sektorov životného prostredia a dopravy.

Národný program v rámci nástroja IPA na rok 2007 pre **Chorvátsko** Komisia prijala 20. decembra 2007. V rámci politických kritérií sa program bude venovať boju proti korupcii a bude prispievať k pokroku v oblasti ľudských práv a ochrany menšín. V rámci ekonomických kritérií bude program prispievať k zlepšeniu podnikateľského prostredia. Projekty v rámci nástroja IPA na rok 2007 v oblasti schopnosti prevziať záväzky vyplývajúce z členstva sa sústreďujú na budovanie inštitucionálnych a administratívnych kapacít na transponovanie a implementáciu *acquis* v týchto kapitolách: politika hospodárskej súťaže, informačná spoločnosť a médiá, poľnohospodárstvo, energetika, sociálna politika a zamestnanosť, spravodlivosť, sloboda a bezpečnosť, životné prostredie, colná únia.

Kvôli naliehavej potrebe pokračovať v podporovaní reformy polície, ktorá sa začala v rámci programu CARDS, sa v prípade **Bývalej juhoslovanskej republiky Macedónsko** rozhodlo, že sa národný program v rámci nástroja IPA na rok 2007 rozdelí na dve časti. V prvej časti (12 miliónov EUR) boli zahrnuté projekty spojené s reformou polície a nástrojom na prípravu projektu. Druhú časť (22,94 miliónov EUR) Komisia schválila 16. novembra 2007. Táto druhá časť sa zameriava na podporu implementácie stratégie reformy verejnej správy, reformy súdnictva, ako aj budovania kapacít na decentralizované hospodárenie s finančnými prostriedkami EÚ. V rámci sociálno-ekonomických požiadaviek bude program pomáhať samosprávam s budovaním základnej infraštruktúry na podporu sociálneho a hospodárskeho rozvoja. Pokiaľ ide o činnosť súvisiacu s *acquis*, značná podpora sa poskytne daňovej správe, štatistickému a colnému úradu. Okrem toho program podporuje účasť krajiny na niektorých programoch Spoločenstva.

Národný program na rok 2007 pre **Čiernu Horu** Komisia schválila 21. novembra 2007. V rámci politických kritérií program podporuje občiansku spoločnosť, boj proti organizovanému zločinu a korupcii a reformu súdnictva. V rámci sociálno-ekonomických požiadaviek program podporuje vytvorenie národného kvalifikačného rámca, rozvoj sektora dopravy vrátane implementácie Dohody o spoločnom európskom vzdušnom priestore a približovania trhu s energiou. V rámci európskych noriem program zahŕňa projekty zamerané na tieto podsektory: právna harmonizácia, veterinárne služby, štatistický úrad MONSTAT, systém verejného obstarávania, kvalitná infraštruktúra (normalizácia a metrologia) a správa daní.

Národný program na rok 2007 pre **Srbsko** Komisia schválila 20. decembra 2007. Zameriava sa na pomoc Srbsku pri implementácii reforiem potrebných na splnenie podmienok EÚ, dosahovanie pokroku v procese stabilizácie a pridruženia a kladení základov na splnenie kodanských kritérií. V rámci politických kritérií program poskytuje podporu týmto projektom: program na podporu samospráv, podpora utečencom a vysídleným osobám v rámci vlastnej krajiny, zlepšenie efektívnosti a transparentnosti súdneho systému a systému sankcií, reforma polície, podpora zriadenia úradu verejného ochrancu práv a úradu verejného obstarávania, ako aj podpora občianskej spoločnosti. Ročný program na rok 2007 kladie značný dôraz na sociálno-ekonomické požiadavky vo vzťahu k projektom podporujúcim regionálny

hospodársky a sociálny rozvoj a reformu sektora zdravotníctva. V rámci európskych noriem program zahŕňa projekty zamerané na colné a daňové správy, hraničné kontroly a letecké normy vrátane implementácie Dohody o spoločnom európskom vzdušnom priestore a budovania kapacít na implementáciu opatrení na rozvoj vidieka.

Program pre **Turecko** na rok 2007 bol schválený 20. decembra 2007. V rámci politických kritérií sa bude poskytovať pomoc na konsolidáciu reforiem, ktoré boli schválené a na zlepšenie ich implementácie na mieste. Patrí k tomu podporovanie inštitúcií, ktorých sa týka reforma v rámci súdnictva, služieb orgánov činných v trestnom konaní a častí verejnej správy. Pomoc sa poskytne aj na podporu práv žien, ľudských práv a práv detí. Pokiaľ ide o prijatie a implementáciu *acquis*, pomoc sa bude sústreďovať na oblasti činností s rozsiahlym objemom právnych predpisov, ktoré sa majú transponovať a implementovať, ako aj s požiadavkami na vysoké investície. V rámci IPA 2007 týmito oblasťami sú: spravodlivosť, sloboda a bezpečnosť (najmä riadenie hraníc a migračná a vízová politika), životné prostredie a v menšom rozsahu bezpečnosť potravín a clá a dane. Pomoc sa poskytne aj na zabezpečenie zosúladenia a budovanie inštitúcií v oblastiach energetiky, finančnej kontroly, rybného hospodárstva, vnútorného trhu, sociálnej politiky a zamestnanosti, štatistiky a dopravy. K prioritným otázkam, ktoré sa majú v roku 2007 riešiť v rámci dialógu občianskej spoločnosti patrí kultúra a umenie, rybné hospodárstvo a poľnohospodárstvo. V rámci pokračovania zavedených foriem pomoci sa Turecku poskytuje podpora pri účasti na programoch a v agentúrach Spoločenstva a tiež aj na štipendijnom programe Jean Monnet.

Ročný program IPA pre **Kosovo** v rámci zložky I Komisia schválila 28. novembra 2007. V rámci politických kritérií sa program zameriava na splnenie politických kritérií EÚ a konsolidáciu inštitucionálneho, administratívneho a súdneho zriadenia v Kosove. Patrí k tomu boj proti korupcii, ochrana ľudských práv a práv menšín a podpora aktivít občianskej spoločnosti. V rámci sociálno-ekonomických požiadaviek sa program bude zameriavať na zlepšenie investičnej klímy Kosova a podporu malých a stredných podnikov, podporu rozvoja vidieka, rozvoj infraštruktúry a zlepšovanie kvality systému vzdelávania. A napokon sa program v rámci európskych noriem zameriava na potrebu budovať efektívne inštitucionálne kapacity, najmä v oblasti verejného obstarávania, bezpečnosti potravín a veterinárnych služieb, ako aj noriem v sektore energetiky.

Program pre viacerých príjemcov je určený na doplnenie národných programov a posilnenie viacstranných skúseností na západnom Balkáne a v Turecku. Poskytuje podporu prostredníctvom regionálnych a horizontálnych programov. K aktivitám osobitného významu v rámci programu na rok 2007 patrí podpora iniciatív regionálnej spolupráce, regionálnej školy verejnej správy, dočasných občianskych správ, dialógu a rozvoja občianskej spoločnosti, vzdelávacích programov a programov mládeže (Tempus, Erasmus Mundus a Mládež v akcii), medzinárodných finančných inštitúcií a ciel a daní.

2.1.4.2. Zložka II

Zložka cezhraničnej spolupráce je zameraná na posilnenie cezhraničnej spolupráce prostredníctvom spoločných iniciatív na miestnej a regionálnej úrovni, v rámci ktorej sa kombinuje vonkajšia pomoc a ciele hospodárskej a sociálnej kohézie. Spolupráca sleduje najmä podporu udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja v hraničných oblastiach, spoločné riešenie spoločných výziev v oblastiach, akými sú životné prostredie, prírodné a kultúrne dedičstvo, verejné zdravie a boj proti organizovanému zločinu, ako aj zabezpečenie účinnosti a bezpečnosti hraníc a podporu spoločných opatrení menšieho rozsahu za účasti miestnych aktérov z hraničných regiónov. Cezhraničná spolupráca napomáha zmierovaniu

a nadväzovaniu dobrých susedských vzťahov a zároveň uľahčuje integráciu prijímajúcich krajín do EÚ. Mimoriadne dôležité je to v regióne, kde ešte nedávno prebiehal konflikt.

Cezhraničná spolupráca ako zložka II nástroja IPA zahŕňa dve oblasti: cezhraničnú spoluprácu medzi kandidátskymi/potenciálnymi kandidátskymi krajinami a cezhraničnú spoluprácu medzi nimi a susednými členskými štátmi. V rámci zložky II nástroja IPA sa okrem toho môže finančne podporovať účasť kandidátskych/potenciálnych kandidátskych krajín na programoch nadnárodnej spolupráce štrukturálnych fondov (financovaných Európskym fondom regionálneho rozvoja (EFRR), v súvislosti s cieľom európskej územnej spolupráce) a na kooperačných programoch pre morské dno v rámci nástroja ENPI.

Pomoc pre cezhraničnú spoluprácu v rámci zložky II sa uskutočňuje na základe viacročných cezhraničných programov, ktoré spoločne navrhujú účastnícke krajiny. Pomoc prostredníctvom nástroja IPA sa udeľuje na základe ročných finančných rozhodnutí okrem cezhraničných programov s členskými štátmi vykonávaných v rámci integrovaného prístupu, kde sa celý príspevok EÚ pre program schvaľuje na základe viacročných finančných rozhodnutí na obdobie troch rokov. V prípade účasti na nadnárodných programoch EFRR alebo na programoch pre morské dno v rámci ENPI sa pomoc v rámci nástroja IPA udeľuje na základe ročných finančných rozhodnutí pre jednotlivé krajiny. Konečná výška rozpočtových prostriedkov na rok 2007 v rámci nástroja IPA podľa jednotlivých krajín je uvedená v oddiele 2.1.1.

Zložka II nástroja IPA podporuje účasť **Albánska** na dvoch dvojstranných cezhraničných programoch so susednými kandidátskymi/potenciálnymi kandidátskymi krajinami: Čierna Hora a Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko. Pokiaľ ide o cezhraničnú spoluprácu s členskými štátmi, v rámci zložky II nástroja IPA sa financuje dvojstranný program Albánsko-Grécko a účasť Albánska na viacstrannom cezhraničnom programe „Jadran“, kde naprieč Jadranským morom spolupracujú Albánsko, Bosna a Hercegovina, Chorvátsko, Čierna Hora a Srbsko s Gréckom, Talianskom a Slovinskom. Táto zložka II okrem toho financuje jednostranný program zameraný na rozvoj regiónu Kukës v Albánsku hraničiaceho s Kosovom, ako aj účasť Albánska na nadnárodnom programe EFRR „juhovýchodná Európa“.

V rámci zložky II v prípade **Bosny a Hercegoviny** sa podporuje účasť krajiny na troch dvojstranných cezhraničných programoch s Chorvátskom, Čiernou Horou a Srbskom. Pokiaľ ide o cezhraničnú spoluprácu s členskými štátmi, v rámci zložky II nástroja IPA sa financuje účasť Bosny a Hercegoviny na programe cezhraničnej spolupráce nástroja IPA týkajúcom sa oblasti Jadranu. Napokon, v roku 2007 sa v rámci zložky II nástroja IPA financuje účasť Bosny a Hercegoviny na nadnárodnom programe EFRR „juhovýchodná Európa“.

V rámci zložky II nástroja IPA sa **Chorvátsko** zúčastňuje na troch dvojstranných cezhraničných programoch so susednými potenciálnymi kandidátskymi krajinami: Bosna a Hercegovina, Čierna Hora a Srbsko. Chorvátsko je zapojené aj do troch programov cezhraničnej spolupráce so susednými členskými štátmi v rámci nástroja IPA: dva dvojstranné programy – jeden so Slovinskom a druhý s Maďarskom a účasť na viacstrannom programe cezhraničnej spolupráce nástroja IPA pre oblasť Jadranu. V rámci zložky II nástroja IPA sa financuje účasť Chorvátska na dvoch nadnárodných programoch EFRR „juhovýchodná Európa“ a „Stredozemie“.

S podporou zložky II nástroja IPA sa v roku 2007 **Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko** zúčastňuje na dvojstrannom programe s Albánskom a na dvoch dvojstranných

programoch so susednými členskými štátmi Bulharskom a Gréckom. V rámci zložky II nástroja IPA sa financuje aj účasť Bývalej juhoslovanskej republiky Macedónsko na nadnárodnom programe európskej územnej spolupráce v rámci EFRR „juhovýchodná Európa“.

Zložka II nástroja IPA v **Čiernej Hore** pozostáva zo štyroch dvojstranných cezhraničných programov s kandidátskymi a potenciálnymi kandidátskymi susednými krajinami Chorvátskom, Srbskom, Bosnou a Hercegovinou a Albánskom, ako aj z účasti na programe cezhraničnej spolupráce nástroja IPA pre oblasť Jadranu. Pokiaľ ide o účasť na nadnárodných programoch EFRR, v rámci zložky II nástroja IPA sa financuje účasť Čiernej Hory na programoch „juhovýchodná Európa“ a „Stredozemie“.

Programy cezhraničnej spolupráce v **Srbsku** zahŕňajú tri dvojstranné programy s Čiernou Horou, Chorvátskom a Bosnou a Hercegovinou, tri dvojstranné programy so susednými členskými štátmi Maďarskom, Rumunskom a Bulharskom a účasť Srbska na viacstrannom cezhraničnom programe nástroja IPA „Jadran“. Okrem toho sa v rámci zložky II nástroja IPA financuje účasť Srbska na nadnárodnom programe európskej územnej spolupráce v rámci EFRR „juhovýchodná Európa“.

V roku 2007 sa v rámci zložky II nástroja IPA podporovala cezhraničná spolupráca medzi **Tureckom** a Bulharskom. Okrem toho sa v roku 2007 finančné prostriedky zložky II nástroja IPA prideliť Turecku na účasť na programe pre morské dno v rámci ENPI.

2.1.4.3. Zložky III, IV a V

Programovanie v rámci zložiek III a IV sa realizuje prostredníctvom viacročných programov, ktoré sa pripravili pôvodne na obdobie troch rokov, môžu sa však predĺžiť na ďalšie roky. Na základe strategických koherenčných rámcov prijímajúce kandidátske krajiny vypracujú viacročné operačné programy podľa zložky (zložka IV) alebo podľa témy (zložka III) po porade s príslušnými zainteresovanými stranami. Tieto programy potom formálne schváli Komisia po predchádzajúcej porade s príslušnými výbormi členských štátov: Výborom pre koordináciu fondov (COCOF) pre zložku III a Výborom COCOF a Výborom pre Európsky sociálny fond (ESF) pre zložku IV.

Zložka III pokrýva tri rozdielne oblasti pomoci: doprava a životné prostredie, ktoré odzrkadľujú intervencie v členských štátoch v rámci Kohézneho fondu, a regionálna konkurencieschopnosť, ktorá pokrýva niektoré oblasti pomoci podľa cieľa Európskeho fondu regionálneho rozvoja v oblasti konkurencieschopnosti a zamestnanosti. Implementácia zložky III sa teda uskutoční prostredníctvom samostatných programov pokrývajúcich každú z týchto tém (v prípade Bývalej juhoslovanskej republiky Macedónsko sa v období 2007 – 2009 bude vykonávať iba jeden program zameraný na životné prostredie a dopravu). Z toho vyplynuli tri samostatné postupy prerokovania a schvaľovania daných programov pre jednotlivé krajiny s podobnými dôsledkami pre prenesenie decentralizovaného hospodárenia tak, ako sa uvádza ďalej v texte.

Podobne ako štrukturálne fondy, aj viacročné programy poskytujú v rámci zložiek III a IV stabilný finančný rámec počas obdobia troch rokov. Toto je zásadné pre vykonávanie strednodobých investičných stratégií v oblasti rozvoja dopravy, životného prostredia, regionálnej konkurencieschopnosti a ľudských zdrojov. Podobne ako pri štrukturálnych fondoch ide tento dlhší finančný rámec ruka v ruke s príslym finančným hospodárením s cieľom zabezpečiť plnú absorpciu prostriedkov, ktoré by sa inak mohli stratit' v dôsledku

pravidla automatického zrušenia viazanosti (N+3) ustanoveného vo finančnom nariadení. V súlade s dokumentmi o viacročnom orientačnom plánovaní boli pre prípravu programov v rámci viacročných programov pre zložky III, IV a V k dispozícii tieto finančné prostriedky:

Zložka rok	Chorvátsko				Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko				Turecko			
	2007	2008	2009	Spolu	2007	2008	2009	Spolu	2007	2008	2009	Spolu
Zložka III	45,1	47,6	49,7	142,4	7,4	12,3	20,8	40,5	167,5	173,8	182,7	524,0
Zložka IV	11,4	12,7	14,2	38,3	3,2	6,0	7,1	16,3	50,2	52,9	55,6	158,7
Zložka V	25,5	25,6	25,8	76,9	2,1	6,7	10,2	19,0	20,7	53,0	85,5	159,2

Tri viacročné (2007 – 2009) operačné programy (OP) boli schválené v roku 2007 v rámci *zložky III* pre **Chorvátsko** na základe kladného stanoviska výboru COCOF (október 2007). Programy pokrývajú investície súvisiace s vykonávaním *acquis* v oblasti ochrany životného prostredia (odpadová voda, pitná voda a odpadové hospodárstvo) a udržateľnej dopravy (železnice a vnútrozemské vodné cesty). Popri tomto úsilí namierenom na základnú infraštruktúru je ďalšia pomoc zameraná na modernizáciu a reštrukturalizáciu výrobných kapacít znevýhodnených regiónov, najmä poskytovaním služieb podnikom, konkrétne malým a stredne veľkým.

Viacročný operačný program Chorvátska v rámci *zložky IV* bol schválený 7. decembra 2007. Pozostáva zo štyroch prioritných osí: „Zlepšenie prístupu k zamestnaniu a udržateľné začlenenie do trhu práce“, „Posilnenie sociálneho začlenenia znevýhodnených ľudí“, „Zvyšovanie ľudského kapitálu a zamestnateľnosti“ a technická pomoc.

Viacročný program rozvoja vidieka na obdobie 2007 – 2013 pre Chorvátsko bol pripravený, v priebehu roka 2007 však nebol schválený (schválený bol až rozhodnutím Komisie z 25. februára 2008). Pozostáva z troch prioritných osí: „Zvyšovanie efektívnosti trhu a implementácia noriem Spoločenstva“, „Prípravné opatrenia na vykonávanie agroenvironmentálnych opatrení a stratégií miestneho rozvoja vidieka“, „Rozvoj vidieckeho hospodárstva“.

OP „Regionálny rozvoj“ na obdobie 2007 – 2009 v rámci *zložky III* pre **Bývalú juhoslovanskú republiku Macedónsko** schválila Komisia 29. novembra 2007. Jej všeobecným cieľom je podporovať udržateľný rozvoj krajiny pomocou zlepšovania dopravnej a environmentálnej infraštruktúry. Pomoc v sektore dopravy sa zameriava na pokračovanie budovania hlavnej regionálnej dopravnej siete juhovýchodnej Európy. Pokiaľ ide o pomoc v sektore životného prostredia, jasne ciele investície sa zameriavajú na čistenie odpadovej vody a hospodárstvo s tuhým odpadom, kde je najväčší vplyv na obyvateľstvo a prirodzené životné prostredie.

Pokiaľ ide o *zložku IV*, v Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko bol OP „Rozvoj ľudských zdrojov“ schválený v decembri 2007. Zahŕňa tri prioritné osi: „Zamestnanosť – Pritiahnutie a udržanie väčšieho počtu ľudí v zamestnaní“, „Vzdelávanie a odborná príprava – investovanie do ľudského kapitálu prostredníctvom lepšieho vzdelávania a zručností“, a „Sociálne začlenenie – podpora začleňujúceho trhu práce“.

Viacročný program rozvoja vidieka Bývalej juhoslovanskej republiky Macedónsko na roky 2007 – 2013 bol pripravený, avšak nebol schválený počas roka 2007 (schválený bol rozhodnutím Komisie C(2008)677 z 25. februára 2008). Pozostáva z troch prioritných osí: „Zlepšovanie efektívnosti trhu a implementácia noriem Spoločenstva“, „Prípravné opatrenia na vykonávanie agroenvironmentálnych opatrení a stratégií miestneho rozvoja vidieka“, „Rozvoj vidieckeho hospodárstva“.

Operačné programy **Turecka** v rámci *zložky III* boli schválené rozhodnutím Komisie z 29. novembra 2007 (operačné programy „Regionálna konkurencieschopnosť a životné prostredie“) a zo 7. decembra 2007 (OP „Doprava“). Všeobecným cieľom programu „Doprava“ je zvýšenie konkurencieschopnosti Turecka podporovaním investícií do sektora dopravnej infraštruktúry. V tomto rámci bude rozsah intervencie v Turecku pokrývať dopravnú infraštruktúru, vrátane najmä interkonektivity, interoperability a intermodality národných sietí s transeurópskymi sieťami. Cieľom programu „Životné prostredie“ je zvyšovať konkurencieschopnosť Turecka podporovaním investícií do sektora environmentálnej infraštruktúry, najmä pokiaľ ide o dodávky vody, kanalizáciu a čistenie odpadovej vody a integrované vodné hospodárstvo. Celkovým cieľom programu „Regionálna konkurencieschopnosť“ je zvyšovať konkurencieschopnosť najchudobnejších regiónov Turecka podporovaním podnikov. Tento cieľ sa dosiahne štyrmi konkrétnymi cieľmi: zlepšovanie fyzickej a finančnej infraštruktúry, zvyšovanie podielu firiem, zväčšovanie kapacity vytvárania zamestnanosti výrobného sektora a zväčšovanie pridanej hodnoty výrobných základne.

Viacročný operačný program Turecka pre rozvoj ľudských zdrojov v rámci *zložky IV* Komisia schválila rozhodnutím zo 7. decembra 2007. Zahŕňa štyri prioritné osi: „Zamestnanosť“, „Vzdelávanie“, „Adaptabilita podporovaním celoživotného vzdelávania“ a „Sociálne začlenenie“.

V rámci zložky V Turecko pripravilo viacročný program rozvoja vidieka na roky 2007 – 2013 v roku 2007. Schválený bol rozhodnutím Komisie C(2008)691 z 25. februára 2008. Pozostáva z troch priorít: „Zvyšovanie efektívnosti trhu a implementácia noriem Spoločenstva“, „Prípravné opatrenia na vykonávanie agroenvironmentálnych opatrení a prístupu Leader“, „Rozvoj vidieckeho hospodárstva“.

2.2. Formy a štruktúry vykonávania

Hlavnou myšlienkou nástroja IPA je transfer know-how a skúseností prijímajúcim krajinám zvýšením angažovanosti a zodpovednosti za vykonávanie pomoci zo strany samotných krajín. Na druhej strane je cieľom zložky III a IV nástroja IPA pripraviť kandidátske krajiny na implementáciu a riadenie kohéznej politiky Spoločenstva a jej nástrojov po vstupe. Preto prispievajú k zriadeniu štruktúr a systémov, ktoré zabezpečia náležité hospodárenie a absorpciu štrukturálnych fondov realizované prostredníctvom zdieľaného hospodárenia a učenia sa na základe skúseností. Prínosy sa preto musia brať do úvahy z dlhodobého hľadiska, nad rámec životnosti súčasných programov nástroja IPA.

Počas životnosti tohto nástroja sa očakáva, že decentralizované hospodárenie, t. j. keď vnútroštátne orgány prijímajúcich krajín prevezmú plnú zodpovednosť za plánovanie programov a ich vykonávanie, by sa malo stať obvyklým v riadení nástroja IPA. Rýchle dosiahnutie tohto cieľa bude závisieť od administratívnych kapacít jednotlivých prijímajúcich krajín a od ich schopnosti zabezpečiť, aby boli zavedené vhodné riadiace a kontrolné systémy. Znamená to, že každá krajina by mala mať zavedené konkrétne stratégie, akčné plány

a časové harmonogramy pre posun smerom k decentralizácii a zároveň v tom istom čase pripravovať vnútroštátne orgány, aby mali primerané kapacity na prevzatie väčšej zodpovednosti, ktorá s tým súvisí.

Ročné programy na rok 2007 pre **potenciálne kandidátske** krajiny v rámci zložiek I a II (okrem programov cezhraničnej spolupráce s členskými krajinami vykonávaných v rámci zdieľaného hospodárenia) sa realizujú väčšinou na centralizovanej báze s jasným zameraním na pomoc týmto krajinám, aby postupne prevzali viac zodpovednosti a postupovali smerom k decentralizovanému hospodáreniu. Znamená to, že programy implementujú hlavne delegácie Komisie (centralizované dekoncentrované hospodárenie) alebo útvary Komisie v ústredí (hlavne horizontálne programy pre viacerých príjemcov).

Pokiaľ ide o prípravy na delegovanie riadiacich právomocí, potenciálne kandidátske krajiny sa nachádzajú v rôznych fázach a niektoré už začali vytvárať potrebné riadiace štruktúry a pripravili aj postupný plán smerom k decentralizovanému hospodáreniu. Albánsko v decembri schválilo rozhodnutie, ktorým sa zriaďujú takéto štruktúry a definujú úlohy decentralizovaného hospodárenia. Čierna Hora stanovila postupný plán k decentralizovanému hospodáreniu a predpokladá, že sa do troch rokov akredituje. V Srbsku sa stratégia pre decentralizované hospodárenie pripravila a počas roka 2008 sa plánuje príprava plánov na budovanie kapacít pre inštitúcie decentralizovaného hospodárenia.

V prípade **kandidátskych krajín** je obvyklé decentralizované hospodárenie spočiatku s kontrolou *ex-ante* Komisie, avšak cieľom je decentralizované hospodárenie bez kontrol *ex-ante*. Počas roka 2007 podstúpili Chorvátsko a Turecko prípravu na prechod z akreditácie decentralizovaného implementačného systému (DIS) udelenej v rámci predchádzajúcich predvstupových nástrojov k akreditácii IPA a delegovaniu právomocí decentralizovaného hospodárenia. Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko sa v roku 2007 takisto pripravila na akreditáciu decentralizovaného riadenia v rámci IPA.

Akreditáciu nástroja IPA pre decentralizované hospodárenie je potrebné získať pre každú zložku samostatne alebo v prípade zložky III pre každý program. Načasovanie splnenia tohto cieľa sa môže líšiť v závislosti od zložky nástroja IPA a od kapacít prijímajúcej krajiny. V prípade Chorvátska a Turecka sa očakáva, že akreditácia decentralizovaného hospodárenia v rámci IPA sa uskutoční do konca roka 2008 (Chorvátsko) alebo začiatkom roka 2009 (Turecko). V prípade Bývalej juhoslovanskej republiky Macedónsko by sa tento cieľ mal dosiahnuť v prvej polovici roka 2009. Ak však vezmeme do úvahy fakt, že Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko nezískala akreditáciu DIS v rámci nástrojov existujúcich pred nástrojom IPA, počiatočná fáza implementácie zložiek I a II sa môže uskutočňovať na centralizovanej báze, až kým príslušné vnútroštátne orgány nezískajú akreditácie v rámci nástroja IPA. Na druhej strane však implementácia zložiek III, IV a V podlieha predchádzajúcej akreditácii. Treba poznamenať, že pomoc v rámci zložky V sa môže implementovať len decentralizovaným hospodárením bez kontrol *ex-ante*.

V prípade všetkých kandidátskych krajín platí, že cieľom je plne decentralizované hospodárenie, t. j. jedine s kontrolou Komisie *ex-post*.

Programy pre viacerých prijímateľov sú riadené na základe centralizovaného a spoločného hospodárenia. Centralizované hospodárenie prebieha najmä formou vykonávania útvarmi Komisie v ústredí. Spoločné hospodárenie je doplnkové k centralizovanému hospodáreniu v tom zmysle, že Komisia riadi fondy spoločne s medzinárodnou organizáciou.

3. MONITOROVANIE A VÝSLEDKY

3.1. Monitorovanie

Celkovým cieľom monitorovania je zlepšenie relevantnosti, efektivity, účinnosti, vplyvu a udržateľnosti pomoci pre západný Balkán a Turecko. Monitorovanie poskytuje Komisii pravidelné analytické hodnotenia implementácie projektov a programov.

Pri **decentralizovanom hospodárení** zriadi prijímajúca krajina monitorovací výbor IPA v záujme zabezpečenia zosúladenia a koordinácie pri implementácii jednotlivých zložiek IPA. Monitorovací výbor IPA posudzuje celkovú efektívnosť, kvalitu a zosúladenie implementácie všetkých programov a operácií vo vzťahu k plneniu cieľov stanovených vo finančných dohodách a dokumentoch o viacročnom orientačnom plánovaní. Medzi členov monitorovacieho výboru nástroja IPA patria zástupcovia Komisie, národný koordinátor IPA, národný povoluujúci úradník, zástupcovia operačných štruktúr programov a strategický koordinátor pre zložky III a IV. Stretávajú sa aspoň raz do roka.

Monitorovaciemu výboru IPA pomáhajú sektorové monitorovacie výbory zriadené v rámci každej zložky alebo programu IPA. Sektorové monitorovacie výbory majú za úlohu zabezpečiť celkovú efektívnosť a kvalitu vykonávania príslušných programov a podávať správy výboru IPA. Poskytujú mu najmä informácie o uskutočnenom pokroku vo vykonávaní programov vrátane dosiahnutých výsledkov, ukazovateľov finančného plnenia a ostatných faktorov, pričom cieľom je zlepšenie vykonávania programov.

Žiadne formálne monitorovacie výbory sa v roku 2007 nekonali, pretože sa prvé programy v rámci IPA schválili len koncom roka 2007 a vykonávanie sa ešte nezačalo. Sektorové monitorovacie výbory týkajúce sa jednotlivých programov v rámci zložiek I, III, IV a V sa však konali v novembri a decembri 2007 v „tieňovej forme“, keďže príslušné rámcové a finančné dohody ešte neboli podpísané. Formálne zriadenie sektorových monitorovacích výborov a monitorovacích výborov nástroja IPA v Chorvátsku, Turecku a v Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko sa očakáva na jar 2008.

V prípade programov s **centralizovaným alebo spoločným** hospodárením sa vo vykonávacom nariadení o nástroji IPA stanovuje, že Komisia môže podniknúť akékoľvek kroky, ktoré považuje za potrebné na monitorovanie príslušných programov. V roku 2007 sa neuskutočnilo žiadne monitorovanie projektov nástroja IPA, keďže sa prvé programy nástroja IPA na rok 2007 schválili len na konci roka a skutočná implementácia sa začala až v roku 2008.

3.2. Výsledky hodnotenia

Hodnotenia majú za cieľ zlepšovať kvalitu, efektívnosť a konzistentnosť pomoci z fondov Spoločenstva a stratégiu a vykonávanie programov. Dokumenty o viacročnom orientačnom plánovaní podliehajú pravidelnému hodnoteniu *ex ante*, ktoré vykonáva Komisia.

Programy podliehajú hodnoteniam *ex ante*, priebežným hodnoteniam, prípadne hodnoteniam programov *ex post* v súlade s osobitnými ustanoveniami stanovenými v rámci každej zložky IPA v nariadení Komisie (ES) č. 718/2007. Počas obdobia implementácie programu sa uskutoční aspoň jedno priebežné hodnotenie. Priebežné hodnotenie sa vykoná najmä vtedy, ak pri monitorovaní programu vyjde najavo, že došlo k značnému odkloneniu od pôvodných cieľov. Za hodnotenie vykonávania pomoci *ex post* je zodpovedná Komisia. Hodnotenie *ex*

post zahŕňa identifikovateľné výsledky podľa jednotlivých zložiek nástroja IPA. Pri spoločnom hospodárení sa hodnotenie *ex post* môže vykonať spoločne s ostatnými darcami.

Počas roka 2007 sa viacročné operačné programy v rámci zložiek III a IV podrobili hodnoteniam *ex-ante* uskutočneným v súlade s usmerneniami a požiadavkami pre štrukturálne fondy a tvorili integrovanú súčasť postupu schvaľovania programov. Taktiež všetky schválené operačné programy podľa zložky V boli predmetom hodnotenia *ex-ante*.

V priebehu roka 2007 sa neuskutočnilo žiadne iné priebežné hodnotenie alebo hodnotenie *ex-post*, pretože prvé programy nástroja IPA boli schválené len na konci roka 2007 a skutočná implementácia sa začala až v roku 2008.

4. KOORDINÁCIA DARCOV S ČLENSKÝMI ŠTÁTMI A DVOJSTRANNÍ DARCOVIA

Pred schválením viacročných programov v rámci zložiek III a IV Komisia zorganizovala stretnutia so zástupcami členských štátov a medzinárodných finančných inštitúcií v každej kandidátskej krajine, aby predstavila programové stratégie a priority a získala stanoviská ostatných darcov. Tieto stretnutia boli obzvlášť dôležité v prípade, keď sa programy alebo opatrenia financované členskými štátmi a medzinárodnými finančnými inštitúciami dopĺňajú s programami alebo opatreniami financovanými z nástroja IPA, alebo keď pre implementáciu niektorých projektov bude potrebné spolufinancovanie.

Dňa 13. decembra 2007 sa usporiadalo koordinačné stretnutie darcov s účasťou darcov z EÚ a mimo EÚ, na ktorom sa ako pozorovatelia zúčastnili medzinárodné finančné inštitúcie. Cieľom stretnutia bolo zdieľanie informácií o prioritách a aktivitách darcov v krajinách prijímajúcich pomoc IPA a hľadanie doplnkových opatrení a synergický účinkov. Bol to jeden prvok v kontexte požiadaviek nástroja IPA na posilnenie koordinácie medzi darcami. Spoločným cieľom je zvýšiť efektívnosť a účinnosť v poskytovaní pomoci kandidátskym krajinám a potenciálnym kandidátskym krajinám, a to zlepšovaním komplementarity a predchádzaním duplicity.

Hlavné závery koordinačného stretnutia darcov:

- zlepšená koordinácia darcov je v programe spoločenstva darcov prioritou. Stretnutím sa predovšetkým dokázalo, že koordinácia medzi Komisiou, členskými štátmi EÚ a darcami mimo EÚ je efektívna, musí to však byť obojstranný proces, kde zainteresované strany diskutujú o svojich príslušných programoch a prioritách,
- na úrovni prijímajúcich krajín i na európskej úrovni sa dosiahol značný pokrok v koordinácii darcov. Spätná väzba zo stretnutia poukazuje na to, že konzultačný proces v súvislosti s nástrojom IPA, ktorý sa zaviedol do praxe v priebehu roka 2007, najmä na miestnej úrovni v prijímajúcich krajinách, funguje čoraz lepšie,
- na maximalizáciu vplyvu pomoci je mimoriadne dôležitá zodpovednosť prijímajúcich krajín za pomoc. Koordinácia darcov je jednoznačne zodpovednosťou orgánov prijímajúcich krajín, aj keď v tejto súvislosti spoločenstvo darcov poskytuje usmernenie a pomoc. V tejto súvislosti sa musia posilniť kapacity prijímajúcich krajín na prevzatie zodpovednosti.

5. KOORDINÁCIA S EIB A MEDZINÁRODNÝMI FINANČNÝMI INŠTITÚCIAMI

Medzinárodné finančné inštitúcie sú nápomocné pri poskytovaní prístupu k finančným prostriedkom pre kandidátske krajiny a potenciálne kandidátske krajiny a územia a umožňujú im, aby začali uskutočňovať potrebné investície. Zároveň na udržanie hospodárskeho rastu sú príjemcovia povinní prijať obozretné fiškálne a menové politiky. Dnes to vedie k situácii, že investičné potreby sú stále vysoké, zatiaľ čo kapacity príjemcov vytvárať neustále rastúci externý dlh sa blížia k stropu. Nenávratné granty z EÚ a od iných darcov vrátane členských štátov kombinované s pôžičkami od medzinárodných finančných inštitúcií sa stali dôležitým zdrojom pre rozvoj súkromného sektora, investícií do energetickej účinnosti a na opravu a modernizáciu infraštruktúry bez toho, aby sa príjemcovia zaťažili nadmernými dlhmi.

Komisia sa zaväzuje k užšej koordinácii s EIB, EBOR, Rozvojovou bankou Rady Európy a inými medzinárodnými finančnými inštitúciami podporujúcimi modernizáciu a rozvoj západného Balkánu. Druhé stretnutie poradnej skupiny medzinárodných finančných inštitúcií, ktoré sa spája s plnením Memoranda o porozumení podpísaného s medzinárodnými finančnými inštitúciami v polovici roku 2006, bolo naplánované na január 2008. Zaviedli sa stretnutia technickej pracovnej skupiny pre dopravu a energetiku (september 2007) a životné prostredie (október 2007). Prvé stretnutie pre sociálny sektor nebolo možné v roku 2007, konalo sa však v januári 2008. Dvojdnenné koordinačné stretnutie medzinárodných finančných inštitúcií s účastníkmi všetkých veľkých medzinárodných finančných inštitúcií, geografickými tímami GR pre rozšírenie a delegáciami, ako aj príslušnými generálnymi riaditeľstvami sa uskutočnilo 10. – 11. decembra 2007.

Komisia, EIB, EBOR a Rozvojová banka Rady Európy sa zaviazali zaviesť do roku 2010 investičný rámec pre západný Balkán s ostatnými medzinárodnými finančnými inštitúciami a darcami, aby sa ešte viac posilnila harmonizácia a spolupráca v oblasti investícií do sociálno-ekonomického rozvoja v regióne.

V priebehu roka 2007 sa vynaložilo značné úsilie aj na identifikovanie koordinačnej stratégie s medzinárodnými finančnými inštitúciami. Predovšetkým sa schválilo zameranie na tri prioritné oblasti: mikropodniky a malé a stredné podniky (MSP), energetickej účinnosti a infraštruktúra. Dôvody na spoluprácu s medzinárodnými finančnými inštitúciami a dôvody na uplatňovanie regionálneho prístupu v nasledujúcich rokoch sa vysvetľujú ďalej v texte pre každú oblasť zvlášť:

- *Oblasť I – Rozvoj súkromného sektora:* Na strane ponuky v minulosti prúdila do regiónu pomoc EÚ na podporu prístupu k finančným prostriedkom pre mikropodniky a malé podniky prostredníctvom mnohých individuálnych dohôd s rozličnými medzinárodnými finančnými inštitúciami. V roku 2005 bol zriadený viacnásobný regionálny darca – Európsky fond pre juhovýchodnú Európu (EFSE). Viedlo to ku konsolidácii mnohých mikroúverových zmlúv po celom regióne do jedného nástroja, ktorý zabezpečuje udržateľnosť predchádzajúcich zdrojov a vedie tiež k prínosom z efektívneho riadenia. Najvýznačnejšou črtou EFSE je skutočnosť, že pokrytie rizika EÚ a príspevky členských štátov sú stanovené tak, aby prilákali súkromný kapitál na investovanie do mikropôžičiek. EFSE sa zatiaľ rozvíja úspešne.
- *Oblasť II – Energetická účinnosť:* Táto oblasť sa zameriava na podporu investícií do energetickej účinnosti a obnoviteľnej energie v sektore MSP a v súkromnom sektore využívaním opatrení podporovaných národnými programami, ktoré sa zameriavajú

na i) zvýšenie povedomia verejnosti o energetickej účinnosti a potenciáli pre úspory energie, ii) implementáciu právnych predpisov v súvislosti so smernicou o energetickej hospodárnosti budov³ a energetickej účinnosti konečného využitia energie a energetických službách⁴ (vrátane obnoviteľnej energie). Okrem toho podpora investícií do energetickej účinnosti je v súlade s odporúčaním Zelenej knihy Európskej komisie o energetickej účinnosti⁵, v ktorej sa medzinárodné finančné inštitúcie vyzývajú k tomu, aby zabezpečili dlhodobé financovanie investícií do energetickej účinnosti.

- *Oblasť III – Podpora investícií do infraštruktúry:* Vhodné siete infraštruktúry a služby v doprave, energetike a sektore životného prostredia a sociálnom sektore sú nevyhnutné na zabezpečenie sociálno-ekonomického rozvoja a stability v regióne. Nedostatočné finančné zdroje a nedostatok skúseností príjemcov pri príprave projektov vhodných na posúdenie medzinárodnými finančnými inštitúciami a inými darcami patria k rozhodujúcim faktorom, ktoré bránia zlepšovaniu infraštruktúry. Zodpovedajúce investovanie do infraštruktúry je dôležité na zabezpečenie, aby sa v záujme zlepšenia životných podmienok ľudí zaviedli mnohé nenahraditeľné služby, napr. voda a hygiena, kúrenie, dodávka energie, doprava, zdravie a vzdelávanie. Pre každé z uvedeného je prístup k finančným prostriedkom veľmi dôležitý. Implementácia tejto oblasti bude zahŕňať vytvorenie nástroja pre projekty v oblasti infraštruktúry pre viaceré sektory a viacerých príjemcov. Nástroj bude podporovať prijímajúce inštitúcie na národnej, regionálnej úrovni a úrovni samospráv na prípravu a realizáciu investičných projektov v oblasti infraštruktúry, ktoré financujú medzinárodné finančné inštitúcie a ďalší darcovia. Tento nástroj bude napomáhať spolupráci a koordinácii s medzinárodnými finančnými inštitúciami, pomáhať pri dosahovaní úspor z rozsahu mobilizáciou potrebných technických poznatkov na prípravu a podporu investičných projektov v oblasti infraštruktúry, uľahčovaní vytvárania sietí a výmene know-how medzi príjemcami a vplývať na poskytovanie pôžičiek od medzinárodných finančných inštitúcií, ktoré dopĺňajú národné granty IPA. V tejto súvislosti sa podpora investícií v oblasti infraštruktúry musí koordinovať a navrhovať ucelene s prihliadnutím na subregionálny kontext (t. j. susedné krajiny, najmä región v rámci susedskej politiky).

---

³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2002/91/ES zo 16. decembra 2002.

⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2006/32/ES z 5. apríla 2006 o energetickej účinnosti konečného využitia energie a energetických službách.

⁵ Zelená kniha o energetickej účinnosti alebo Menej znamená viac. KOM(2005) 265 v konečnom znení z 22. júna 2005.